

4º ESO

OBXECTIVOS

1. Comprender textos latinos en contextos onde o sentido sexa facilmente deducible.
2. Identificar e relacionar elementos morfolóxicos, sintácticos e léxicos da lingua latina que permitan a análise e a tradución de textos sinxelos.
3. Desenvolver os hábitos de organización, traballo e disciplina no estudo a partir dos mecanismos de estruturación mental que implica o proceso de análise e tradución de textos latinos.
4. Mellorar a lectura comprensiva e a expresión oral e escrita mediante o coñecemento do vocabulario e as estruturas gramaticais latinas.
5. Coñecer a orixe e evolución das linguas romances para valorar os trazos comúns e a diversidade lingüística como mostra da riqueza cultural dos pobos de Europa.
6. Utilizar as regras fundamentais de evolución fonética do latín ás linguas romances e identificar palabras patrimoniais, cultismos e expresións latinas en diferentes contextos lingüísticos.
7. Entender o significado do léxico común de orixe grecolatina da propia lingua e comprender vocabulario culto, científico e técnico a partir dos seus compoñentes etimolóxicos.
8. Reflexionar sobre os elementos formais e as estruturas lingüísticas das linguas romances coñecidas polo alumno, a través da comparación co latín, modelo de lingua flexiva.
9. Coñecer os aspectos relevantes da cultura e da civilización romanas, utilizando diversas fontes de información e diferentes soportes, para identificar e valorar a súa continuidade no noso patrimonio cultural, artístico e institucional.
10. Coñecer os xéneros literarios latinos máis importantes.

1. **Competencias básicas.**

Contribución da materia á adquisición das competencias básicas.

O estudo desta materia contribúe dun xeito claro ao desenvolvemento da competencia en comunicación lingüística: o coñecemento da estrutura da lingua latina posibilita unha comprensión profunda da gramática funcional das linguas europeas de orixe romance e doutras que comparten co latín o carácter flexivo, ou recibiron unha achega léxica importante da lingua latina. A interpretación dos elementos

morfosintácticos e de vocabulario e a práctica da tradución e da retroversión supoñen a adquisición da habilidade para recoller e procesar a información dada e utilizala apropiadamente.

O coñecemento dos procedementos para a formación das palabras e os fenómenos de evolución fonética colabora eficazmente á ampliación do vocabulario básico e potencia a habilidade para utilizar a linguaxe como instrumento de comunicación.

O coñecemento das etimoloxías grecolatinas proporciona a comprensión e incorporación dun vocabulario culto e explica o vocabulario específico de termos científicos e técnicos.

O coñecemento da historia e evolución da lingua latina fomenta o ser consciente da variabilidade das linguas a través do tempo e dos diferentes ámbitos xeográficos e sociais, así como do diálogo entre as culturas; igualmente o interese e o respecto por todas as linguas, incluíndo as antigas e as minoritarias, e o rexeitamento dos estereotipos baseados en diferenzas culturais e lingüísticas.

Co coñecemento do patrimonio arqueolóxico e artístico romano no noso país e en Europa esta materia potencia o aprecio e goce da arte como produto da creación humana e como testemuño da historia, á vez que fomenta o interese pola conservación dese patrimonio.

Coa achega de referencias para facer unha valoración crítica de creacións artísticas posteriores inspiradas na cultura e na mitoloxía grecolatinas, ou das mensaxes difundidas polos medios de comunicación que, en moitos casos, toman a súa base icónica do repertorio clásico.

O coñecemento do mundo clásico e da súa continuidade favorece a interpretación da literatura posterior, en que perduran temas, arquetipos, mitos e tópicos, á vez que se desenvolve o interese pola lectura, a valoración do carácter estético dos textos e o amor pola literatura, contribuíndo, pois, ao logro da competencia en expresión cultural e artística.

Desde o coñecemento das institucións e o modo de vida dos romanos que é o referente histórico de organización social, a participación dos cidadáns na vida pública e delimitación dos dereitos e deberes das persoas e das colectividades, no ámbito e o contorno dunha Europa diversa, unida no pasado pola lingua latina, sitúase a contribución para lograr a competencia social e cidadá.

O coñecemento das desigualdades existentes nesa sociedade favorece unha reacción crítica ante a discriminación pola pertenza a un grupo social ou étnico determinado, ou pola diferenza de sexos. Foméntase así no alumnado unha actitude de valoración positiva da participación cidadá, da negociación e da aplicación de normas iguais para todos como instrumentos válidos na resolución de conflitos.

Coa busca, selección crítica, e tratamento da información, recorrendo a fontes variadas; coa aplicación de técnicas de síntese, coa identificación de palabras clave e coa distinción entre ideas principais e secundarias; elaboración de textos e coa presentación a través de medios informáticos, favorécese a competencia dixital, á cal se contribuirá desde todas as materias do currículo. Cómpre facer ver a necesidade dunha utilización crítica das tecnoloxías da información e a comunicación como

instrumento que universaliza a información e como unha ferramenta para a comunicación do coñecemento adquirido.

O estudo do latín, propiciando a disposición e a habilidade para organizar a aprendizaxe, favorecendo as destrezas de autonomía, disciplina e reflexión, exercitando a memoria mediante a recuperación de datos e situando o proceso formativo nun contexto de rigor lóxico, favorece a competencia de aprender a aprender.

Facilita o logro da competencia de autonomía e iniciativa persoal o recurso continuado a procedementos que existen planificar, avaliar distintas posibilidades e tomar decisións. O traballo cooperativo e a posta en común dos resultados implica valorar as achegas doutros compañeiros, aceptar posibles erros, comprender a forma de corrixilos e non renderse ante un resultado inadecuado. En definitiva, achega posibilidades de mellora e fomenta o afán de superación.

Competencias básicas.	cumprimento	Unidades didácticas
Coñecemento e interacción co mundo físico.	si	Contidos culturais
Competencia social e cidadá.	si	Contidos culturais
Competencia en comunicación lingüística.	si	Contidos lingüísticos
Competencia para aprender a aprender.	si	todos
Autonomía e iniciativa persoal.	si	todos
Competencia matemática.	si	Contidos lingüísticos (indución, dedución, comparación, analoxía...)
Competencia no tratamento da información e competencia dixital	si	todos

CONTIDOS.

1. **Bloques temáticos**

Bloque 1. O sistema da lingua latina.

- * Abecedario e a pronunciación clásica e posclásica do latín. A regra da penúltima sílaba. Diferenza entre vocais breves e longas.
- * Lectura e interpretación de textos en latín de dificultade progresiva creados nunha variedade de contextos e situacións en que as palabras e as estruturas teñan sentido, de tal xeito que todo se deduza, sen ambigüidade, do contexto en que aparezan.
- * O latín como lingua flexiva. Os casos e os seus principais valores sintácticos. Recoñecemento das diferenzas e similitudes básicas entre a estrutura da lingua latina e a das linguas romances utilizadas polo alumno.
- * Clases de palabras. A flexión nominal, pronominal e verbal. Recoñecemento das categorías gramaticais da flexión latina e comparación cos elementos flexivos das linguas actuais.
- * As estruturas oracionais básicas. A concordancia e a orde flexible de palabras. Nexos coordinantes máis frecuentes.
- * Valoración da lingua latina como principal vía de transmisión e continuidade do mundo clásico e instrumento privilexiado para unha comprensión profunda do sistema das linguas romances.

Bloque 2. A historia e evolución da lingua latina.

- * A orixe e a evolución do latín. Clasificación das linguas indoeuropeas.
- * Latín culto e latín vulgar: lingua de cultura e lingua de comunicación. O proceso de redución morfolóxica e sintáctica no latín vulgar. A formación das linguas romances. Análise dos procesos de evolución das linguas romances.
- * A evolución fonética. Termos patrimoniais, semicultismos e cultismos. Explicación dos cambios fonéticos máis frecuentes. Relación semántica entre palabras dunha mesma raíz latina e evolución fonética diferente.
- * A achega léxica do latín ás linguas modernas non derivadas del.

Bloque 3. A formación das palabras.

- * Compoñentes grecolatinos nas linguas romances. Identificación de lexemas, sufixos e prefixos grecolatinos usados na propia lingua: préstamos, derivación, composición e analoxía como mecanismos de enriquecemento do vocabulario.
- * Definición de palabras a partir dos seus étimos.
- * O vocabulario da ciencia e da técnica. Os étimos gregos e latinos nas terminoloxías específicas.
- * Latinismos e locucións latinas. Recoñecemento das expresións latinas incorporadas á lingua falada e escrita.
- * O significado etimolóxico das palabras como guía para a adecuada utilización do vocabulario.

Bloque 4. Vías non lingüísticas de transmisión do mundo clásico.

- * O marco xeográfico e histórico da sociedade romana. Gallaecia e o resto da Hispania. As vías romanas de Hispania e as grandes vías modernas: medio de

difusión dunha civilización uniforme, de unidade política e económica e de relación humana. Uso de fontes

primarias e secundarias para coñecer o pasado. * As institucións e a vida cotiá. Ocio e negocio. Relación entre o relixioso e o festivo. Interpretación dos seus referentes desde a nosa perspectiva sociocultural. Comparación e análise crítica das estruturas sociais e familiares.

* As pegadas materiais da romanización: o foro e a arquitectura do ocio en relación coa concepción do urbanismo posterior, a importancia do arco e a bóveda na arquitectura posterior. Valoración da conxunción da magnificencia e o xenio práctico. Emprego dos medios audiovisuais e das TIC para coñecer o patrimonio artístico e arqueolóxico. Observación directa.

* Os temas e argumentos mitolóxicos na literatura e nas artes plásticas e visuais. Recoñecemento de elementos da mitoloxía clásica en manifestacións culturais de todo tipo e interpretación do seu significado.

* O papel de Roma na historia de Occidente, o patrimonio arqueolóxico, artístico e literario. Coñecemento especial do herdado en Galicia.

* Valoración da importancia da lectura de textos da literatura latina de diversidade temática.

Concreción, distribución e secuenciación dos contidos.

trimestre	Unidade didáctica	temporalización
1º trimestre	1,2,3,4	30 sesións
2º trimestre	5,6,7,8	30 sesións
3º trimestre	9,10,11,12.	30 sesións

1º TRIMESTRE

LINGUA LATINA:

1.O alfabeto latino. Pronunciación. Morfoloxía nominal: xénero, número e caso. Flexión verbal.

2. Primeira declinación. Primeira conxugación (indicativo). Verbo sum (indicativo). A oración simple.

3. Segunda declinación. Adxectivos de tres terminacións. Segunda conxugación (indicativo). A oración simple e os seus complementos.

LÉXICO:

1. Do latín ao indoeuropeo.

2. A formación de palabras. Do latín ás nosas linguas.

3. Os nomes do campo.

4. Do concreto ao abstracto: o pensamento profundo. Do latín ás nosas linguas: a moralidade.

HISTORIA DA LINGUA:

1. O latín na historia. O latín e as linguas europeas.
2. O indoeuropeo, antepasado do latín. O latín e os dialectos itálicos.
3. O latín arcaico.
4. O latín clásico: período modélico. A literatura, fonte do latín clásico.

CIVILIZACIÓN ROMANA.

1. Unha cidade eterna. Da lenda á historia. Antigüedades e ruínas.
2. Fontes para o coñecemento de Roma.
3. Historias de Roma. Os grandes historiadores romanos.
4. A Roma arcaica. Os etruscos. A monarquía romana.

HISPANIA:

1. Hispania, provincia de Roma.
2. Arqueoloxía roman en Hispania.
3. Fontes sobre a Hispania romana
4. Os pobos de Iberia.

2º TRIMESTRE

LINGUA LATINA:

1. Terceira declinación: temas en consoante. Terceira declinación: temas en -i. Adxectivos da terceira declinación. Terceira e cuarta conxugacións (indicativo). Función e uso do dativo.

2. Cuarta e quinta declinacións. Os numerais. O modo imperativo. Uso do vocativo.

3. Pronomes persoais, reflexivos e posesivos. Usos e funcións dos pronomes.

LÉXICO:

1. Palabras para dicir e ler. Do latín ás nosas linguas: a virtude e a forza.
2. Palabras para admirar. Do latín ás nosas linguas: o redondo.
3. Os nomes de guerra. Rei e cousa.
4. Palabras derivadas de mater. Sobre a familia.

HISTORIA DA LINGUA

1. O latín vulgar.
2. O latín tardío e o latín cristián.
3. O latín medieval.
4. O latín renacentista.

CIVILIZACIÓN ROMANA

1. Nocións de Historia: A República. A sociedade romana republicana. A

expansión de Roma.

2. O imperio romano.

3. A Romania medieval. Os reinos xermánicos. O imperio romano de Oriente e o Imperio bizantino.

4. A sociedade romana e os seus principios. As institucións políticas romanas.

HISPANIA

1. Roma e a Península Ibérica.

2. A romanización e a vida na Hispania Romana.

3. As invasións e o Reino Visigodo.

4. Organización municipal e social de Hispania.

3º TRIMESTRE

LINGUA LATINA

1. Pronomes demostrativos.

2. As preposicións.

3. Formas nominais do verbo e verbos irregulares.

LÉXICO

1. Vocabulario do alén.

2. O amor e a má. Sobre os afectos.

3. Sobre a arte.

4. Os nomes do camiño, camiños e vías de Hispania.

HISTORIA DA LINGUA

1. O neolatín. Sobre a morte.

2. As linguas romances europeas.

3. O castelán.

4. Outras linguas peninsulares.

CIVILIZACIÓN ROMANA

1. As crenzas romanas, deuses, cultos, ritos e cerimoniais.

2. A literatura latina.

3. A arte romana.

4. O talento práctico dos romanos: o espazo urbano, enxeñería militar.

HISPANIA

1. A relixión romana en Hispania.

2. Literatos hispanorromanos.

3. Arte romana en Hispania.

4. Vías, pontes, e outros enxeños romanos en Hispania.

1. **CONTIDOS MÍNIMOS**

1. A lingua latina: lectura correcta. Recoñecemento de estruturas morfosintácticas básicas –declinación e conxugación, palabras invariables, concordancia-. As cinco declinacións. Adxectivos do primeiro grupo. Pronomes persoais. Tema de presente, tema de perfecto, voz activa.

2. A interpretación dos textos. Técnicas básicas de tradución. Interpretación de frases sinxelas.

3. O léxico latino e a súa evolución. Formación de palabras. Evolución fonética, morfolóxica e semántica de palabras latinas. Expresións latinas incorporadas á linguaxe habitual e culta. Vocabulario.

4. Roma e o seu legado: xeografía e historia do Imperio romano. Roma en Hispania, proxección actual. Formas de vida. Xéneros literarios.

5 Repaso e profundización de todos os contidos do trimestre anterior.

6. A lingua latina: a flexión pronominal. Adxectivos do 2º e 3º tipo. Tema de presente, voz pasiva. A sintaxe da voz pasiva. Iniciación á oración composta.

7 A interpretación dos textos: contextualización e interpretación de textos latinos.

8. O léxico latino e a súa evolución. Ampliación do trimestre anterior.

9 Roma e o seu legado: Organización social, institucións políticas e militares. Relixión e mitoloxía. Literatura: a épica e a lírica. Proxección actual.

10 Repaso e profundización nos contidos dos trimestres anteriores.

11 A lingua latina: graos de significación dos adxectivos. Tema de perfecto, voz pasiva. Verbos deponentes. Algúns verbos irregulares. A subordinación.

12 A interpretación dos textos: Os textos como fonte de datos, interpretación e comentario. Uso do dicionario. Corrección gramatical, precisión filolóxica na tradución.

13 O léxico latino e a súa evolución: vocabulario específico das ciencias do currículo.

14 Roma e o seu legado: vida cotiá, outros xéneros literarios, proxección na cultura occidental.

Consideraranse tamén contidos mínimos todos os contidos actitudinais sinalados no apartado de contidos.

AVALIACIÓN.

Criterios de avaliación.

1. Identificar en textos traducidos de autores clásicos e modernos, despois de resumilos, aspectos históricos ou culturais. Este criterio pretende verificar a capacidade de comprender o contido dun texto, identificar acontecementos, personaxes e aspectos da civilización romana, e relacionar os datos do texto con referentes actuais.
 2. Distinguir nas diversas manifestacións literarias e artísticas de todos os tempos a mitoloxía clásica como fonte de inspiración e recoñecer no patrimonio arqueolóxico as pegadas da romanización. Este criterio trata de comprobar se se identifican os principais elementos da mitoloxía clásica e o patrimonio arqueolóxico romano en diversos contextos expresivos, textos literarios e iconografía de calquera tipo, se se comprende o seu significado específico e se se advirte o seu valor como fonte de inspiración.
 3. Aplicar as regras básicas de evolución fonética a étimos latinos que dean orixe a termos romances do vocabulario habitual e establecer a relación semántica entre un termo patrimonial e un cultismo. Con este criterio preténdese avaliar a capacidade para utilizar os mecanismos de evolución fonética e analizar as diferenzas de significado entre palabras dunha mesma orixe.
 4. Identificar compoñentes de orixe grecolatina en palabras da linguaxe cotiá e no vocabulario específico das ciencias e da técnica, e explicar o seu sentido etimolóxico. Este criterio trata de comprobar a capacidade de recoñecer os formantes gregos e latinos en diferentes contextos lingüísticos e producir definicións etimolóxicas de termos cotiáns, científicos e técnicos.
 5. Recoñecer latinismos e locucións usuais de orixe latina incorporadas ás linguas coñecidas polo alumno e explicar o seu significado en expresións orais e escritas. Este criterio pretende verificar se o alumnado identifica e comprende as expresións latinas integradas nas linguas modernas e se é capaz de utilizalas de xeito coherente.
 6. Recoñecer os elementos morfolóxicos e as estruturas sintácticas elementais da lingua latina e comparalos cos da propia lingua. Con este criterio trátase de constatar a comprensión do funcionamento básico da lingua latina e a capacidade de establecer analoxías e diferenzas con elementos e estruturas da súa propia lingua.
- Traducir textos breves e sinxelos e producir, mediante retroversión, oracións simples utilizando as estruturas propias da lingua latina. Este criterio intenta comprobar se as alumnas e os alumnos asimilaron as estruturas morfolóxicas e sintácticas elementais da lingua latina e se son capaces de recoñecelas para realizaren traducións directas ou inversas de textos elaborados de escasa dificultade.
1. Manexar recursos que permitan ao alumnado elaborar, guiado polo profesorado, un traballo sinxelo sobre calquera aspecto da produción artística e técnica, a historia, as institucións, ou a vida cotiá en Roma. Preténdese comprobar se

o alumnado da buscardo información en fontes diversas, seleccionala, organízala e, , exprésala con orde, coherencia e cohesión.

Instrumentos de avaliación.

INSTRUMENTOS DE AVALIACIÓN	
Exames de temas	SI
Lectura de libros	SI
Notas de clase	SI
Actividades obrigatorias e voluntarias	SI
Asistencia e puntualidade	SI
Actitude en clase e participación	SI
Varios(traballos monográficos....)	SI

Procedementos de avaliación.

Coa fin de obter información sobre a situación inicial do alumno/alumna é preciso levar a cabo unha avaliación inicial que nos oriente sobre a mellor adecuación do proceso de ensino-aprendizaxe.

A partir de aí, o profesor fará un seguimento diario das actividades realizadas individualmente e en grupo, atendendo á adquisición de de novos contidos conceptuais, procedimentais e actitudinais. Isto cando sexa posible, dado o considerable aumento de alumnos/alumnas na aula.

Ademais deste seguemento, cada certo tempo, ó final de cada unidade ou bloque de unidades moi conexas entre si, o profesor fará unha avaliación sumativa encamiñada a valorar o grao de consecución obtido por cada alumno/alumna respecto dos obxectivos propostos no proceso educativo.

De aí desprenderase o grao de capacidade e de dificultade co que o alumno/alumna se vai enfrontar ó seguinte tramo do proceso: á seguinte unidade didáctica ou bloque de unidades, ó seguinte nivel e.t.c... Sería, en todo caso, a avaliación inicial do novo proceso aberto.

Criterios de cualificación

	<u>SISTEMA DE CUALIFICACIÓN.</u>
NOTAS DE CLASE -Traballo diario -Comportamento e actitude	-media das cualificacións obtidas nas probas periódicas, preguntas diarias, traballo de casa.... - supón un 40% da nota total
NOTA DO EXAME	- o exame suporá un 60% da nota total. - o 70% do exame terá por obxecto os contidos gramaticais. O 30%, os contidos culturais. - no exame indicárase o xeito de puntuar.
PENALIZACIÓN.	- 0,25 pts por cada falta inxustificada, ou por cada dous retrasos, sobre a nota total.
RECUPERACIÓN.	- cando o tema non foi superado será obxecto de recuperación no seguinte exame e ó final do curso.
DECIMAS.	- no redondeo de décimas terase en conta a actitude e participación.

LATÍN I, 1º BACHARELATO

1. OBXECTIVOS.

1. Iniciarse na lectura, interpretación e tradución de textos de dificultade progresiva, utilizando, para este fin, o coñecemento dos elementos morfolóxicos, sintácticos e léxicos básicos da lingua latina.

2. Reflexionar sobre os elementos substanciais que conforman as linguas e recoñecer compoñentes significativos da flexión nominal, pronominal e verbal latina nas linguas modernas derivadas do latín ou influídas por el.

3. Achegarse a textos latinos diversos, orixinais, adaptados e traducidos, mediante unha lectura comprensiva e distinguir as súas características esenciais e o xénero literario ao que pertencen.

4. Recoñecer elementos da lingua latina que evolucionaron ou que permanecen nas nosas linguas e aprecialos como clave para a súa interpretación.

5. Buscar información sobre aspectos relevantes da civilización romana, indagando en documentos e en fontes variadas, analízalos criticamente e constatar a súa presenza ao longo da historia.

6. Identificar e valorar as principais achegas da civilización romana no noso contorno e apreciar a lingua latina como instrumento transmisor de cultura.

7. Valorar a contribución do mundo romano na súa calidade de sistema integrador de diferentes correntes de pensamento e actitudes (éticas e estéticas)

que conforman o ámbito cultural europeo.

- **Competencias básicas.**

Competencias básicas.	cumprimento	Unidades didácticas
Coñecemento e interacción co mundo físico.	si	Contidos culturais
Competencia social e cidadá.	si	Contidos culturais
Competencia en comunicación linguística.	si	Contidos lingüísticos
Competencia para aprender a aprender.	si	todos
Autonomía e iniciativa persoal.	si	todos
Competencia matemática.	si	Contidos lingüísticos (indución, dedución, comparación, analoxía...)
Competencia no tratamento da información e competencia dixital	si	todos

AVALIACIÓN.

Criterios de avaliación.

1. Comprender e ser capaz de traducir textos latinos breves e sinxelos, orixinais, adaptados ou elaborados, coa maior fidelidade posible.

Con este criterio preténdese comprobar, a través de exercicios de comprensión e posterior tradución literal dun texto, a competencia lingüística en latín e a capacidade de recoñecer as diversas estruturas dunha lingua flexiva. Os textos serán breves, orixinais ou elaborados e de dificultade mínima. Poderán contribuír á valoración da consecución de obxectivos os exercicios doados de tradución inversa ou de elaboración en latín de pequenas mensaxes orais e escritas.

2. Recoñecer en textos latinos sinxelos os elementos básicos da morfoloxía regular e da sintaxe da oración, en función da comprensión do texto latino, apreciando variantes e coincidencias con outras linguas coñecidas, especialmente co galego e co castelán. Este criterio pretende comprobar se o alumnado adquiriu as nocións de morfoloxía e de sintaxe que lle permitan recoñecer as características dunha lingua flexiva e identificar formas, funcións e elementos fundamentais, todo iso sempre co obxectivo primordial de comprender e traducir o texto latino. O alumnado relacionará eses elementos básicos cos das linguas galega e castelá ou outras coñecidas por el.

3. Ler e comentar textos traducidos de diversos xéneros ou referentes ao mundo romano e distinguir aspectos históricos e culturais contidos neles. Con este criterio preténdese determinar a capacidade de comprender o contido esencial dun texto, delimitar as súas partes e establecer a relación entre elas. O estudante poderá manifestar a súa competencia mediante exercicios de lectura comprensiva de textos con sentido completo, contrastando os textos latinos con textos de literatura actual e valorando a súa vixencia na actualidade.

4. Recoñecer no léxico do galego, do castelán e doutras linguas faladas na Península palabras de orixe latina e analizar a súa evolución fonética, morfolóxica e semántica, así como deducir regras básicas de derivación e composición. Este criterio trata de constatar se o alumnado ten conciencia de que as linguas faladas na Península evolucionaron desde o latín, agás o eúscaro, que recibiu del importantes achegas léxicas. Deberanse relacionar palabras do galego e do castelán ou doutras linguas romances cos seus correspondentes étimos latinos e identificar os cambios fonéticos, morfolóxicos e semánticos producidos no curso da súa evolución.

5. Identificar os aspectos máis importantes da historia do pobo romano e da súa presenza no noso país e recoñecer as pegadas da cultura romana en diversos aspectos da civilización actual. Con este criterio comprobarase o coñecemento do pasado romano, especialmente centrado na Península Ibérica, e a constatación da súa vixencia no mundo actual. Posibles exercicios son o traballo sobre fontes escritas e iconográficas, sobre pezas conservadas nos fondos museísticos e xacementos arqueolóxicos, ou a procura nos medios de comunicación de referencias ao mundo romano.

6. Planificar e realizar, seguindo as pautas do profesorado, algún traballo de investigación sobre a presenza do mundo romano no contorno, consultando as

fontes directas (restos arqueolóxicos, epigrafía, textos antigos) e utilizando as TIC como ferramenta de organización e comunicación dos resultados. Este criterio pretende verificar que o alumnado distingue no seu contorno os elementos do mundo clásico, recoñecéndoo como herdanza do noso propio pasado, e que os interpreta correctamente mediante a utilización selectiva de fontes diversas. Tamén trata de avaliar a capacidade de indagar nas fontes directas e tomar contacto cos materiais ordenando os datos obtidos e elaborando o traballo mediante o uso das TIC como ferramentas fundamentais. Neste sentido recoméndase o uso de páxinas web, blogs, páxinas colaborativas, enciclopedias e dicionarios en liña, programas de presentacións e outras ferramentas da internet.

7. Comentar narracións didácticas, novelas históricas, bandas deseñadas ou películas documentais e de ficción relativas ao mundo romano. Este criterio pretende que o alumnado practique o hábito da lectura comprensiva e a visión crítica de películas documentais e de ficción relacionadas co mundo romano.

No conxunto do proceso de avaliación diferenciaremos tres pasos:

Ø A avaliación inicial ó comezo de cada nova secuencia de aprendizaxe para rexistrar e diagnosticar as habilidades, actitudes, dificultades e coñecementos dos alumnos/alumnas respecto ós novos contidos e para apreciar e valorar as diferencias dentro do grupo.

Ø A avaliación formativa que se aplica durante o proceso de aprendizaxe; practícase fundamentalmente a observación sistemática das actividades realizadas na aula e fora dela, individuais ou en grupo.

Ø A avaliación final ou sumativa para comprobar o grao de consecución dos obxectivos fixados para o período de tempo de que se trate. Detectaranse, así, os avances, dificultades e erros conceptuais antes de abordar a seguinte secuencia de aprendizaxe. Exames, probas específicas e actividades obxectivas ó fin de cada bloque de contidos, proporcionarán datos suficientes para esta avaliación final. Estes datos en ningún caso serán os únicos que se teñan en conta, senón que se analizarán en relación cos obtidos na avaliación inicial e na formativa.

En canto á valoración final de todos os datos hai que ter en conta que no tocante ós contidos conceptuais de tipo lingüístico o alumno/alumna deberá obter en cada apartado unha nota mínima de aprobado, xa que non se concibe no estudio das linguas que alguén domine, por exemplo, a morfoloxía nominal e descoñeza absolutamente a verbal.

Por último sinalaremos que na avaliación final, o apartado correspondente ós

bloques temáticos I. e II. suporá un 70% da calificación, o bloque III un 10% e o IV completará o 20% restante.

Instrumentos de avaliación.

INSTRUMENTOS DE AVALIACIÓN	
Exames de temas	SI
Lectura de libros	SI
Notas de clase	SI
Actividades obrigatorias e voluntarias	SI
Asistencia e puntualidade	SI
Actitude en clase e participación	SI
Varios(traballos monográficos....)	SI

Procedementos de avaliación.

Coa fin de obter información sobre a situación inicial do alumno/alumna é preciso levar a cabo unha avaliación inicial que nos oriente sobre a mellor adecuación do proceso de ensino-aprendizaxe.

A partir de aí, o profesor fará un seguimento diario das actividades realizadas individualmente e en grupo, atendendo á adquisición de de novos contidos conceptuais, procedimentais e actitudinais. Isto cando sexa posible, dado o considerable aumento de alumnos/alumnas na aula.

Ademais deste seguemento, cada certo tempo, ó final de cada unidade ou bloque de unidades moi conexas entre si, o profesor fará unha avaliación sumativa encamiñada a valorar o grao de consecución obtido por cada alumno/alumna respecto dos obxectivos propostos no proceso educativo.

De aí desprenderase o grao de capacidade e de dificultade co que o alumno/alumna se vai enfrontar ó seguinte tramo do proceso: á seguinte unidade didáctica ou bloque de unidades, ó seguinte nivel e.t.c... Sería, en todo caso, a avaliación inicial do novo proceso aberto.

CRITERIOS DE CUALIFICACIÓN.

	<u>SISTEMA DE CUALIFICACIÓN.</u>
NOTAS DE CLASE -Traballo diario -Comportamento e actitude	-Media das cualificacións obtidas nas probas periódicas, preguntas diarias.... - 40% da nota total
NOTA DO EXAME	- 60% da nota total. - No exame indicárase o xeito de puntuar.
RECUPERACIÓN.	- Cada novo exame servirá de recuperación do anterior, xa que se trata de contidos progresivos.
DECIMAS.	- no redondeo de décimas terase en conta a actitude e participación.

LATÍN II, 2º BACHARELATO

OBXECTIVOS.

1. **1.1 Obxectivos xerais:**

-Interpretación crítica de textos. A tradución como técnica. A exactitude na expresión lingüística.

-Valoración do estilo dun texto en función das peculiaridades do autor e das peculiaridades do texto e do contexto.

-A literatura latina e os xéneros literarios. Influencia da literatura latina na literatura posterior.

-As raíces romanas de Galicia.

A lingua latina.

-Revisión da flexión nominal e pronominal. Formas menos usuais e irregulares.

-Revisión da flexión verbal regular. Verbos irregulares e defectivos. Formas nominais do verbo.

-Afondamento no estudo da sintaxe casual.

-A oración composta. A subordinación: substantiva, adxectiva e adverbial; uso das partículas subordinantes máis frecuentes. Construcións de participio e de infinitivo.

Os textos latinos e a súa interpretación.

-Afondamento na lectura comprensiva e tradución de textos latinos achegándose ao seu contexto social, cultural e histórico.

-Lectura e comentario de obras e fragmentos latinos traducidos relacionados cos diversos xéneros literarios asimilando as súas características formais.

O léxico latino e a súa evolución.

-Aprendizaxe de vocabulario.

-Formación de palabras latinas. Composición e derivación. Compoñentes etimolóxicos no léxico das linguas romances.

-Vocabulario específico de orixe grecolatina usual nas disciplinas que se estudan no bacharelato.

-Expresións latinas incorporadas á linguaxe culta.

-Uso correcto do dicionario.

Roma e o seu legado.

-Transmisión da literatura clásica.

-Os xéneros literarios latinos e a súa influencia nas manifestacións posteriores artísticas e literarias con especial referencia á cultura galega.

-A romanización da Gallaecia. Vestixios en xacementos arqueolóxicos e museos.

2. **1.2 Competencias básicas.**

Competencias básicas.	cumprimento	Unidades didácticas
Coñecemento e interacción co mundo físico.	si	Contidos culturais
Competencia social e cidadá.	si	Contidos culturais
Competencia en comunicación	si	Contidos lingüísticos

linguística.		
Competencia para aprender a aprender.	si	todos
Autonomía e iniciativa persoal.	si	todos
Competencia matemática.	si	Contidos lingüísticos (indución, dedución, comparación, analoxía...)
Competencia no tratamento da información e competencia dixital	si	todos

AVALIACIÓN.

Criterios de avaliación.

1. Ser capaz de comprender e traducir de forma coherente textos latinos pertencentes a diversos xéneros literarios. Con este criterio preténdese comprobar o progreso na práctica da tradución, así como a capacidade de lectura comprensiva adquirida polo alumnado. Na tradución procurarase combinar a fidelidade coa corrección no estilo, facendo un adecuado uso do dicionario.

2. Recoñecer en textos latinos orixinais os elementos básicos da morfoloxía regular e da sintaxe da oración, en función da comprensión do texto latino, apreciando variantes e coincidencias con outras linguas coñecidas, especialmente co galego e co castelán. Este criterio trata de comprobar o coñecemento e manexo da lingua latina por parte do alumnado, completando o nivel adquirido no curso anterior mediante o estudo das irregularidades morfolóxicas de maior frecuencia e dos procedementos máis habituais de subordinación propios da lingua latina. O alumnado debe manifestar o seu avance neste nivel facendo análises morfosintácticas de textos orixinais de dificultade progresiva e recoñecendo as variantes e coincidencias respecto doutras linguas por el coñecidas.

3. Comparar o léxico latino co das outras linguas de uso do alumnado, identificando

os seus compoñentes e deducindo o seu significado etimolóxico. Este criterio trata de avaliar se o alumnado domina os procedementos de derivación e composición na formación do léxico latino e se é consciente de que eses derivados pasaron como tales á lingua que utiliza. Así mesmo, trátase de comprobar se reflexionou sobre os procedementos de derivación e composición, no que xogan un papel preponderante os afixos de orixe grecolatina.

4. Realizar comentarios de textos traducidos, analizar as estruturas e trazos literarios deles e recoñecer o papel da literatura clásica nas literaturas occidentais. Con este criterio preténdese comprobar a identificación dos elementos esenciais dun texto literario, formais e de contido, e se se recoñecen os diversos xéneros polos seus trazos diferenciadores. O comentario versará sobre textos con sentido completo de diversos xéneros literarios e a súa comparación con textos da literatura posterior, especialmente a escrita en galego e castelán nos que sobrevivan trazos, temas ou tópicos da literatura latina.

5. Planificar e realizar traballos monográficos manexando fontes de diversos tipos (restos arqueolóxicos, inscricións, índices, léxicos, traballos específicos, etc.) e utilizando as tecnoloxías da información e a comunicación como ferramenta de organización e comunicación dos resultados. Este criterio trata de constatar a capacidade creativa do alumnado na planificación, procura, recompilación e sistematización da información, así como o grao de corrección na expresión oral ou escrita. O alumnado, guiado polo profesorado, planificará a actividade, organizará a información, contrastará e intentará formular hipóteses, elaborando o seu traballo mediante o uso das tecnoloxías da información e da comunicación como ferramentas fundamentais en todo o proceso e como soporte para a exposición das súas conclusións. Neste sentido, recoméndase o uso de páxinas web, blogs, páxinas colaborativas, enciclopedias e dicionarios en liña, programas de presentacións e outras ferramentas da internet.

6. Ler obras da literatura latina traducidas. Con este criterio preténdese que o alumnado capte a mensaxe contida na obra, as claves do xénero e o seu contexto histórico. Pode tratarse de obras completas, traducidas ou adaptadas ao nivel de bacharelato, ou ben de antoloxías dunha única ou varias autorías ou que se articulen ao redor de temas concretos. O que se busca fundamentalmente é potenciar o hábito de lectura con textos atractivos para o alumnado.

No conxunto do proceso de avaliación diferenciaremos tres pasos:

Ø A avaliación inicial ó comezo de cada nova secuencia de aprendizaxe

para rexistrar e diagnosticar as habilidades, actitudes, dificultades e coñecementos dos alumnos/alumnas respecto a primeiro de bacharelato e para apreciar e valorar as diferencias dentro do grupo.

Ø A avaliación formativa que se aplica durante o proceso de aprendizaxe; practicarase fundamentalmente a observación sistemática das actividades realizadas na aula e fora dela, individuais ou en grupo.

Ø A avaliación final ou sumativa para comprobar o grao de consecución dos obxectivos fixados para o período de tempo de que se trate. Detectaranse, así, os avances, dificultades e erros conceptuais antes de abordar a seguinte secuencia de aprendizaxe. Exames, probas específicas e actividades obxectivas ó fin de cada bloque de contidos, proporcionarán datos suficientes para esta avaliación final. Estes datos en ningún caso serán os únicos que se teñan en conta, senón que se analizarán en relación cos obtidos na avaliación inicial e na formativa.

En canto á valoración final de todos os datos hai que ter en conta que no tocante ós contidos conceptuais de tipo lingüístico o alumno/alumna deberá obter en cada apartado unha nota mínima de aprobado, xa que non se concibe no estudio das linguas que alguén domine, por exemplo, a morfoloxía nominal e descoñeza absolutamente a verbal.

Instrumentos de avaliación.

Exames de temas	SI
Lectura de libros	SI
Notas de clase	SI
Actividades obrigatorias e voluntarias	SI
Asistencia e puntualidade	SI
Actitude en clase e participación	SI
Varios(traballos monográficos....)	SI

Procedementos de avaliación.

Coa fin de obter información sobre a situación inicial do alumno/alumna é preciso levar a cabo unha avaliación inicial que nos oriente sobre a mellor adecuación do proceso de ensino-aprendizaxe.

A partir de aí, o profesor fará un seguimento diario das actividades realizadas individualmente e en grupo, atendendo á adquisición de de novos contidos conceptuais, procedimentais e actitudinais. Isto cando sexa posible, dado o considerable aumento de alumnos/alumnas na aula.

Ademais deste seguemento, cada certo tempo, ó final de cada unidade ou bloque de unidades moi conexas entre si, o profesor fará unha avaliación sumativa encamiñada a valorar o grao de consecución obtido por cada alumno/alumna respecto dos obxectivos propostos no proceso educativo.

De aí desprenderase o grao de capacidade e de dificultade co que o alumno/alumna se vai enfrontar ó seguinte tramo do proceso: á seguinte unidade didáctica ou bloque de unidades, ó seguinte nivel e.t.c... Sería, en todo caso, a avaliación inicial do novo proceso aberto.

Criterios de cualificación

	<u>SISTEMA DE CUALIFICACIÓN.</u>
NOTAS DE CLASE -Traballo diario -Comportamento e actitude	-Media das cualificacións obtidas nas probas periódicas, preguntas diarias.... - 40% da nota total
NOTA DO EXAME	- 60% da nota total. - No exame indicárase o xeito de puntuar.
RECUPERACIÓNS.	- Cada exame servirá de recuperación ó anterior.
DECIMAS.	- no redondeo de décimas terase en conta a actitude e participación.

En Xinzo, a 28 de setembro de 2011

Asdo. Ana Gloria Rodríguez Alonso

Yolanda Soba Tomás

Xefa do departamento